

KieLo SpråkLek

Kela|Fpa

Sanapolku

 HABS
KUNTOUTUS
REHABILITERING OY

Kuulumiset?

Miten viikko on mennyt?

Kerro yksi asia lapsestasi,
joka ilahdutti sinua viikon
aikana.

Edellisen kotitehtävän purku

Katsotaan kaikkien videot

- Mille kuvaaminen tuntui/ miten se sujui?
- Tuliko videoiden myötä oivalluksia oman lapsen kommunikoinnista?

KieLo- ryhmäkertojen sisällöt

- 1. kerta:**
Mitä on kommunikointi ja vanhemman rooli
- 2. kerta:**
Esikielellisen kommunikaation ja kielen kehitys
- 3. kerta:**
Vanhemman keinot tukea lapsen kielen kehitystä arjen tilanteissa
- 4. kerta:**
Vanhemman keinot tukea lapsen kielen kehitystä leikissä
- 5. kerta:**
Kommunikoinnin tukikeinot arjen tilanteissa
- 6. kerta:**
Kommunikoinnin tukikeinot leikissä

TÄLLÄ KERRALLA:

- Pohdimme, mitä taitoja lapsillanne on
- Pohdimme, mitä taitoja lapsenne voivat oppia seuraavaksi
- Lapseni taidot -lomake

Kieli kehittyy vuorovaikutuksessa

Kielenkehitys on jatkumo:

- Varhainen kehitys ja kokemukset muodostavat pohjan myöhemmälle kehitykselle
- Kieli, kommunikointi ja vuorovaikutus on muutakin kuin puhetta - esimerkiksi katse, äänensävyt, ilmeet ja eleet ovat tärkeä osa viestiä
- Ennen puhetta käytössä olevat keinot jäävät edelleen tärkeäksi osaksi kommunikointia senkin jälkeen, kun lapsi alkaa käyttää puhetta pääasiallisena kommunikointimuotona

Vanhempien on tärkeää tunnistaa lapsen valmiudet omaksua uusia asioita tarjotakseen mallia ja virikkeitä sopivalla tasolla.

Lapsen oppiminen tapahtuu arjessa yhteisissä hetkissä vanhempien ja hoitajien kanssa.

Miksi kommunikoimme?

Toisen käyttäytymiseen vaikuttaminen

Esimerkiksi lapsi vie aikuisen haluamansa asian luokse

Sosiaalinen vuorovaikutus

Lapsi yrittää saada toisen ihmisen huomaamaan hänet tai katsomaan häntä

- Esimerkiksi lapsi itkee saadakseen aikuisen lohdutusta

Jaettu tarkkaavaisuus

Lapsi yrittää kiinnittää toisen huomion johonkin ympäristössä olevaan esineeseen tai tapahtumaan ja lisäksi jakaa kohteen huomioimiseen liittyvän kokemuksen toisen kanssa

- Esimerkiksi lapsi osoittaa palloa, nauraa ja katsoo aikuista tarkoittaen:

"Katso miten hienosti tuo pallo pyörii".

Kommunikoinnin ja kielen osa-alueet

Esikieellisen ja kielellisen kommunikaation eri vaiheita tarkastellaan näiden osa-alueiden kautta.

Sosiaalinen kommunikaatio

- Tunneilmaisu ja katseen käyttö
- Kommunikaatio
- Eleet

Puheen tuottaminen

- Ääntely
- Sanat

Ymmärtäminen

- Puheen ymmärtäminen
- Esineiden käyttö
- Leikki

Esikielellisen kommunikoinnin kehitys

Kielellisen kommunikoinnin kehitys

MINÄ

Mitä aistin itsessäni?

MINÄ + ESINE/IHMINEN

Mitä aistin ympäristössäni?

MINÄ + ESINE + KOMMUNIKOINTIKUMPPANI

Aistitaan yhdessä, kommunikointi herää.

- Jaetaan yhteinen huomion kohde, eli syntyy jaettu tarkkaavaisuus

YKSITTÄISET SYMBOLIT

Kommunikointi symboleilla alkaa (eleillä, sanoilla, kuvilla, viittomilla)

SYMBOLIEN YHDISTÄMINEN

Symbolien yhdistäminen alkaa. Usein ensimmäiset yhdistelmät koostuvat sanasta ja eleestä

MINÄ

Mitä aistin itsessäni?

Lapsi ilmaisee **omaan kehoon liittyviä ja omaan kehoon ympäriltä kohdistua aistimuksia:** esim. nälkää, kylmää, rauhoittavaa kosketusta

Sosiaalinen kommunikatio

Lapsen huomio on suuntautunut omasta kehosta lähtöisin oleviin tai ympäristöstä omaan kehoon suuntautuviin aistimuksiin.

Lapset myös osoittavat erityistä kiinnostusta toisten ihmisten silmiin ja kasvoihin.

- Lapsi ottaa katseyhteyden
- Lapsi matkii aikuisen toimintaa, kuten käsien liikkeitä, eleitä ja ilmeitä
- Lapsi on kiinnostunut ihmisäänestä ja rauhoittuu siihen
- Lapsi reagoi ja ilmaisee kehon tunteuksia

Puheen tuottaminen, ymmärtäminen ja leikki

Lapsi ilmaisee erilaisilla itkuilla eri asioita, kuten nälkää ja kipua

Lapsi tutustuu omaan ääneensä ja leikkii sillä

Lapsi vie lelun suuhun

Lapsi ojentaa käsiä leluja kohti

Lapsi vie leluja kädestä toiseen

MINÄ + ESINE/IHMINEN **Mitä aistin ympäristössäni?**

Lapsi ilmaisee oman kehon aistimusten lisäksi
kiinnostusta esineisiin ja toisiin ihmisiin.

Sosiaalinen kommunikatio

Lapsen maailma avautuu omasta kehosta myös ympäristöön.

Lapsi kiinnostuu esineistä ja alkaa tunnistaa tuttuja ihmisiä.

Lapsesta tulee itsestä aktiivinen toimija

- Lapsi tekee asioita vain saadakseen sinut nauramaan
- Lapsi tarkistaa vanhemman reaktion uhkaavassa tilanteessa
- Lapsi ilmaisee katseella tai ääntelyllä haluavansa kutitusleikin jatkuvan
- Lapsi osoittaa selvästi tunnistavansa ihmiset, joita näkee usein
- Lapsi ennakoii tutun leikin kulkua
- Lapsi toistaa toimintoja yhä uudelleen
- Lapsi ojentaa käsiään halutessaan syliin

Puheen tuottaminen, ymmärtäminen ja leikki

- Lapsi yhdistää kahta samaa tavua useita kertoja (esim. mammamma, gäägää, tätä)
- Lapsi tuottaa paljon ääntelyä päivän aikana
- Lapsi äänтелеe kiinnittääkseen huomion tai saadakseen apua
- Lasta kutsuttaessa nimellä hän vastaa katsomalla tai kääntymällä kohti
- Lapsi työntää esineitä pois / paukuttelee lelua / tiputtaa lelun / on kiinnostunut painikeleluista
- Lapsi leikkii ota-anna -leikkiä

MINÄ + ESINE/IHMINEN + KOMMUNIKOINTIKUMPPANI Aistitaan yhdessä

Lapsi ilmaisee edellisten lisäksi esim.
ympäristöön liittyviä asioita toiselle ihmiselle

Sosiaalinen kommunikatio

Lapsi oppii, että muillakin on tarkkaavaisuus ja pystyy huomioimaan, mihin muiden tarkkaavaisuus on suuntautunut:

- ✓ Lapsi osaa suunnata huomionsa toisen ihmisen kanssa samaan asiaan ja hän osaa siirtää tarkkaavaisuuttaan kahden asian välillä

Lapsen oma-aloitteisuus ja tavoitteellisuus kommunikoinnissa lisääntyy.

- Lapsi katsoo sinua leikkiessään leluilla nähdäkseen katsotko häntä
- Lapsi näyttää esinettä ilman, että antaa sen sinulle
- Lapsi katsoo osoittaessasi huoneen toisella laidalla olevaa asiaa
- Lapsi seuraa katsettasi katsoessasi huoneen toisella laidalla olevaa asiaa
- Lapsi yrittää saada sinut huomaamaan kiinnostavia esineitä vain kiinnittääkseen huomiosi niihin eikä saadaksesi sinun tekemän jotain niiden suhteen
- Lapsi käyttää kommunikointia eri tarkoituksiin, kuten pyytääkseen, kysyäkseen, kommentoidakseen, kieltäytyäkseen
- Lapsi vilkuttaa kädellään hyvästelläkseen tai tervehtiäkseen ihmisiä

Puheen tuottaminen, ymmärtäminen ja leikki

- Lapsi käyttää ääntelyä tai sanoja kiinnittääkseen huomiosi tai saadaakseen apua
- Lapsi yhdistää kahta eri tavua useita kertoja (esim. maba, äitä)
- Lapsella on sanoiksi tulkittavaa ääntelyä
- Lapsi hallitsee 1-2 esineen käyttötarkoituksen
- Lapsi vie lusikkaa omaan suuhun/harjaa omia hiuksiaan/hoivaa nukkea
- Lapsi osaa jäljitellä toimintoja aikuisen perässä, kuten palikan laittaminen laatikkoon, lusikan laittaminen lautaselle, puhelimeen vastaaminen, pöydän pyyhkiminen
- Lapsi alkaa ymmärtää tutuissa tilanteissa toistuvia sanoja ja lyhyitä lauseita

A bright, colorful children's playroom with a green circular overlay containing text. The room features a white table and chairs, a white shelving unit filled with toys, and a green rug. The text is centered in the green circle.

Kun kommunikaation pohja on kunnossa,

Voi sanoja alkaa tulla.

Esikielellisen kommunikoinnin kehitys

Kielellisen kommunikoinnin kehitys

MINÄ

Mitä aistin itsessäni?

MINÄ + ESINE/IHMINEN

Mitä aistin ympäristössäni?

MINÄ + ESINE + KOMMUNIKOINTIKUMPPANI

Aistitaan yhdessä, kommunikointi herää.

- Jaetaan yhteinen huomion kohde, eli syntyy jaettu tarkkaavaisuus

YKSITTÄISET SYMBOLIT

Kommunikointi symboleilla alkaa (eleillä, sanoilla, kuvilla, viittomilla)

SYMBOLIEN YHDISTÄMINEN

Symbolien yhdistäminen alkaa. Usein ensimmäiset yhdistelmät koostuvat sanasta ja eleestä

**Kommunikointi
yksittäisillä symboleilla**

Sosiaalinen kommunikaatio

Tämä vaihe alkaa, kun lapsi ymmärtää, että kaikilla asioilla on oma symboli.

Käytettävä symboli voi olla esimerkiksi kuva, viittoma, ele tai sana.

Yksi symboli voi tarkoittaa erilaisia asioita / lauseita .

- Lapsi nyökyttää päätään viestiäkseen ”kyllä”.
- Lapsi käyttää eleitä ilmaistakseen itseään.

Puheen tuottaminen, ymmärtäminen ja leikki

- Lapsi tuottaa tai keksii itse kohteen ääntä muistuttavia/jäljitteleviä sanoja esimerkiksi “prum prum” autosta tai eläinten ääntelyt eläimistä
- Lapsi käyttää tunnistettavasti noin 30-50 sanaa tarkoituksenmukaisella tavalla
- Lapsi käyttää toista osaamaansa sanaa tilanteessa, jossa ei tiedä jotakin sanaa (esim. hauva voi tarkoittaa kaikkia eläimiä)
- Lapsi osaa rakentaa tornia yhdessä aikuisen kanssa
- Lapsi leikkii kuvitteluleikkiä lelujen kanssa, esimerkiksi lapsi käyttää palikkaa puhelimenä tai syöttää nukkea

Symboleiden yhdistäminen

Sosiaalinen kommunikaatio

Kommunikaatio on edelleen kokonaisvaltaista eli lapsi käyttää ilmaisussaan paljon myös esikielellisiä keinoja.

Nämä keinot ovat tärkeä osa kommunikointia ja vuorovaikutusta myös meillä aikuisille.

Puheen tuottaminen, ymmärtäminen ja leikki

Symbolien yhdistäminen alkaa

- Usein ensimmäiset yhdistelmät koostuvat sanasta ja eleestä
- Alkaa yleensä, kun lapsella on käytössään n. 30-50 symbolia

- Lapsi yhdistää sanan ja eleen ilmaukseksi
- Lapsi käyttää kahden sanan ilmauksia

- Lapsella on tuottavassa sanastossaan noin 250 sanaa
- Lapsi leikkii monivaiheisia leikkejä, kuten rakenteluleikit, hoivaleikit, ruoanlaittoleikit

HARJOITUS

Mieti mitä taitoja lapsesi voisi seuraavaksi oppia?

- Lomakkeesta näitä taitoja löytää kohdasta, jossa lapsesi jo osaamia taitoja alkaa esiintyä vähemmän
- Kirjaa/ merkitse valitsemasi taidot ylös lomakkeeseen
- Ota lomake mukaan seuraaville ryhmäkerroille

KOTITEHTÄVÄ

1. **Havainnoi**, mistä arjen tilanteista lapsesi tykkää ja mistä huomaat sen.
2. **Kirjaa** näistä ylös 3-5 tilannetta seuraavaa ryhmäkertaa varten.

Meillä on arjessa paljon toistuvia hetkiä, vaikka päivien kulut vaihtelevat

On olennaista huomata arjessa lapsen kiinnostuksen kohteet ja mennä niihin mukaan.

Meidän mukavat arjen hetket

Kirjaa 2-4 arjen tilannetta, joista lapsesi pitää.

Leikkihetket

Leikki tavaroilla/rakentelut

Lelujen/tavaroiden järjestely, kuljettelu, työntäminen, pallon vierittäminen, lelujen tutkiminen yms.

Mielikuvitusleikki

Nuken syöttäminen, eläinten leikkiminen, leikisti nukkuminen yms.

Fyysinen leikki

Sohvalle kiipeily, juoksentelu, hyppyttäminen, pulkassa istuminen, keinuminen, liukumäessä laskeminen

Sosiaalinen leikki

Kukkua ja piiloleikit, N-Y-T, nappaan sinut kiinni!, Tule tule hyvä kakku

Hoivahetket

Siirtymiset, hoito ja turvallisuus

Siirtäminen uneen, halailuhetki, rasvaus, lääkkeiden anto, hieronta

Hygieniaan liittyvät

Sauna, kylpy, hampaiden harjaus, hiustenhoito, potta

Pukemiseen liittyvät

Puetaan ja riisutaan pipoa, housuja, sukkia, hanskoja yms.

Ruokaan liittyvät

Syötävän valitseminen, syöttäminen/syöminen, ruoanlaitto, tiskikoneen tyhjennys, pöydän kattaminen

Luovat hetket

Kirjat ja kirjallisuus

Kirjojen tutkiminen, muiropakettien ja maitopurkkien tutkiminen, valokuva-albumin katsominen

Tekniikka

Puhelimella kuvien/sohvien katsominen, pelaaminen, videoiden/ohjelmien katsominen

Musiikki, laulu ja lorut

Tanssiminen, musiikin kuunteleminen, kappaleen valinta, Leipurihiiva / hämähäkki, Körö-körö kirkkoon / Vedetään nuottaa

Piirtäminen ja maalaus

Värikynillä/ pensseillä maalaaminen, piirtäminen, hiekkaan/lumeen piirtäminen

Perheen/lähipiirin hetket

Perheen arjen tehtävät

Siivoaminen, pyykkien vieminen paikoilleen, lemmikin ruokkiminen, lelujen siivoaminen, roskien vieni

Sosiaaliset toiminnot

Avoin päiväkotiki, kirjaston satutäkit, vierailut toisissa lapsiperheissä, juhlat

Yhteisö ja perheen hoidettavat asiat

Sisarusten kускаaminen, postin vieni, kaupassa käynti, asioiden hoitaminen, lääkärissä käynti

Perheen yhdessäolo

Yhdessä retkeily, uimahallissa käynti, ravintolassa käynti, perheen saunominen

Palautetta?

Lopetus

Kysymyksiä?

Ajatuksia?

